

MOVE COALITION

JAARVERSLAG
2023

Move

Ieder mens heeft het fundamentele recht op vrijheid. Move wil het gebruik van detentie om migratieredenen drastisch verminderen en deze praktijk uiteindelijk beëindigen.

Wij geven er de voorkeur aan om te spreken over “administratieve detentiecentra (ADC) voor migranten” in plaats van “gesloten centra”, om verwarring te vermijden met de opvangcentra die openstaan voor mensen die internationale bescherming zoeken. Door deze keuze van terminologie wordt de aandacht gevestigd op de realiteit van detentie. Bovendien willen wij ons ook richten op alle andere vormen van detentie om migratieredenen, zoals terugkeerhuizen, die wij “administratieve detentiecentra (ADC) voor gezinnen” noemen.

INHOUD

- 01** Bezoeken aan de detentiecentra
- 02** Juridische ondersteuning
- 03** Beleidsbeïnvloeding
- 04** Sensibilisering van het grote publiek

BEZOEKEN

19 BEZOEKERS
5 NIEUWE BEZOEKERS
794 MENSEN BEGELEID
16 PROCENT VAN ALLE GEDETINEERDEN
41 GEZINNEN BEGELEID

De bezoekers vormen sinds de opstart in 2021 de basis van Move. Elke week gaan zij naar de zes detentiecentra voor migranten en de detentiecentra voor gezinnen. Om het team te versterken, deden we in de zomer van 2023 een oproep voor nieuwe vrijwillige bezoekers. Die leverde vijf sterke profielen op. Zij volgden allemaal een interne training, gebaseerd op onze juridische toolkit.

In totaal telt Move nu 19 bezoekers. In 2023 begeleidden zij 794 gedetineerden in de zes detentiecentra. Ofwel zo'n 16 procent van de 4.915 mensen die in 2023 opgesloten werden. In de detentiecentra voor gezinnen begeleidden onze bezoekers 41 gezinnen.

Om onze bezoekers zo goed mogelijk te ondersteunen, staat onze juriste ter beschikking. Zij faciliteert de samenwerking met advocaten maar ook met gespecialiseerde organisaties. We organiseerden in 2023 zeven bezoekersvergaderingen, waarbij partners als NANSEN, Myria, Ligue des droits humains, Liga voor Mensenrechten en UNHCR aanwezig waren. In juni gaf het CAW tijdens een bezoekersvergadering een infosessie over mensen zonder wettig verblijf in gevangenissen.

In 2023 ging ook het project van Artsen Zonder Grenzen van start. Vrijwillige artsen van AZG bezoeken nu de detentiecentra. Move staat in contact met de dokters. In het najaar vond een extra vorming plaats voor onze bezoekers dankzij Artsen Zonder Grenzen: *Eerste psychologische zorg*.

Dankzij onze bezoekers – en hun verslagen die na elk bezoek worden opgesteld – houden we de vinger aan de pols. Zij signaleren problemen, die meegenomen worden in ons beleidswerk en in ons overleg met de overheid dienstdiensten. Dankzij de bezoekers kunnen (ex-)gedetineerden getuigen bij Move, partners en pers (met respect voor GDPR en alleen als het in hun eigen belang is).

Tot slot: in 2023 werd extra gefocust op isolatie in de detentiecentra. Onze bezoekers bezochten in hun detentiecentrum de isolatiefaciliteiten. Een stagiaire Criminologische Wetenschappen van de KU Leuven, die van februari tot mei actief was bij Move, deed hetzelfde voor alle centra en besprak het isolatieregime met directie en gedetineerden. Zij leverde na vier maanden een leerrijk intern rapport af.

JURIDISCH WERK

- 8 EXTERNE VORMINGEN
- 300 ADVOCATEN EN SOCIAAL WERKERS
- 3 NIEUWSBRIEVEN
- 180 JURISTEN EN ADVOCATEN
- 2 VADEMECUMS
- 2 JURIDISCHE ACTIES ONDERSTEUND

Onze juriste is *stand by* om alle telefonische of digitale vragen van bezoekers, gedetineerden, partners en advocaten te beantwoorden. In 2023 verwerkte zij wekelijks gemiddeld zo'n 3 tot 6 aanvragen. Ze hield zich ook bezig met de vorming van de nieuwe bezoekers en bezorgde hen doelgerichte informatie, bijvoorbeeld over het wettelijke kader rond isolatie.

In 2023 gaf onze juriste, die de detentiecentra zelf regelmatig bezoekt, ook acht externe vormingen en lezingen voor het brede publiek. Extern bereikten we zo ongeveer 300 advocaten, juristen en/of sociaal werkers. Move maakt geen reclame voor dergelijke vormingen, maar wordt telkens spontaan gecontacteerd. De vormingen geven een overzicht van de basiskennis over administratieve detentie, of over specifieke aspecten, zoals psychologische en medische omstandigheden in de centra.

Net als in vorige jaren werd in 2023 elke vier maanden een juridische nieuwsbrief gepubliceerd. Die wordt bezorgd aan 180 advocaten en juristen, en wordt overgenomen door het Agentschap Integratie en Inburgering en de Association Droits des étrangers (ADDE). Daarnaast publiceerde onze juriste een juridische analyse over de opsluiting van een moeder in het tijdschrift Jeunesse et Droit.

Het juridisch hoogtepunt van 2023 was ongetwijfeld de lancering van twee Vademecums. Deze juridische gidsen zijn er voor wie vreemdelingen verdedigt, die opgesloten zijn in een administratief detentiecentrum of in de gevangenis. De gedetailleerde gidsen tellen samen maar liefst 185 bladzijden. Ze werden door onze juriste opgesteld in samenwerking met Ligue des droits humains, en met steun van Avocats.be en Myria.

Vanuit Move kunnen we zelf geen juridische acties ondernemen, maar we ondersteunden in 2023 wel twee zaken. De eerste van een opgesloten student tegen de Belgische staat. De tweede voor het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, over de terugdrijving van een ernstig zieke persoon aan de luchthaven.

BELEIDSWERK

In 2023 zetten we onze contacten met Dienst Vreemdelingenzaken voort. We hadden drie overlegmomenten met DVZ, waarin we verschillende thema's aankaartten.

Begin 2023 spendeerde Move veel tijd aan de "Burundi files". Na meer dan vijf jaar begon België opnieuw met gedwongen uitzettingen naar Burundi. We volgden de cases op van meerdere gedetineerde Burundezen. We bleven in contact met een man die bij aankomst in Burundi gekidnapt en mishandeld werd. We gingen in overleg met de bevoegde diensten.

We zetten het werk van 2022 voort door verder te focussen op mensen die onverwijderbaar zijn en toch opgesloten worden in de detentiecentra. We deden lobbywerk bij politieke partijen en verspreidden onze inzichten.

Op vraag van de Commissie Binnenlandse Zaken gaven we advies over de hervorming van een wet voor beroep tegen een detentiebevel. Na onze communicatiecampagne bezochten vijf leden van de Commissie Binnenlandse Zaken in oktober de detentiecentra Caricole en 127bis. Ze werden voorzien van een uitgebreid document met cases en problemen in de specifieke detentiecentra.

Er was intensief contact met politieke partijen over de wet Aanklampend Terugkeerbeleid, die in 2023 en 2024 besproken werd in het parlement. We bezorgden de partijen ook input voor hun verkiezingsprogramma's van 2024. Met een uitgebreide technische fiche, en drie concrete aanbevelingen:

1. **Verbied het vasthouden van kwetsbare profielen en mensen die niet verwijderd kunnen worden;**
2. **Detineer alleen als allerlaatste redmiddel, voor een beperkte periode, met effectieve en automatische gerechtelijke controle;**
3. **Vergroot de transparantie en de controlemechanismen tijdens het hele terugkeerproces.**

Met de hulp van Move werd het AIDA Rapport van ECRE over België geüpdatet met uitgebreide informatie over detentie.

We volgden, tot slot, de vorderingen in de OPCAT-coalitie – een collectief van ngo's die zich inzetten voor de Belgische ratificatie van het Facultatief Protocol bij het VN-Verdrag tegen foltering – en zetten de besprekingen met alle belanghebbenden voort. Het Federaal Instituut voor de Mensenrechten (FIDH) werd uiteindelijk aangeduid als instelling die het Nationaal Preventiemechanisme in België zal overnemen. Eind 2023 werd een wet ingediend in het parlement. Move zal het wetgevende werk in 2024 op de voet volgen.

SENSIBILISERING

Een nieuwe communicatiemedewerker verzorgt sinds februari 2023 de externe communicatie van Move. Getuigenissen van mensen met ervaring in detentie zijn de kern van de communicatie. In 2023 werden zestien getuigenissen – ook van bezoekers – op de website gepubliceerd en via sociale media gedeeld. In 2024 wordt dit werk voortgezet.

Na een vooronderzoek in 2022 werd in 2023 werk gemaakt van de productie van een video voor een online campagne. Daarvoor werd samengewerkt met een extern bureau. In juni 2023 – na de aankondiging van het Europese migratiepact – werd de video gelanceerd op Meta. Er werden 100.000 mensen bereikt. In 2024 wordt verder gewerkt aan de campagne.

Met de getuigenissen en de campagne werd in 2023 volop ingezet op perswerk. Onze getuigen, bezoekers en medewerkers werden geïnterviewd door tal van grote en kleinere media in heel België. Zoals: De Standaard, De Morgen, Le Soir, Het Nieuwsblad, MO*, Apache, De Wereld Morgen, Sociaal.net en Alles Wordt Beter. Er verschenen opiniestukken in La Libre, Le Soir, Knack en The Brussels Morning.

Move nam initiatief om schrijver en activist Behrouz Boochani, die opgesloten werd op Manus, uit te nodigen in Brussel. Het event werd mede georganiseerd door JRS Belgium, Caritas International en 11. Een 40-tal geïnteresseerden woonden de lezing bij.

Ondertussen wordt onze website up to date gehouden met alle dossiers en analyses, in twee talen. Zo wordt movecoalition.be een steeds uitgebreidere bron voor alle mogelijke informatie over detentie van migranten in België.

7 maanden en 22 dagen om precies te zijn bracht hij door in het administratief detentiecentrum van Merksplas. Elke avond hoopte hij voor het slapengaan dat hij de volgende dag zou worden vrijgelaten. Elke volgende dag werd een nieuwe teleurstelling en was gelijk aan de vorige. Elke dag viel Murad, de grote vriendelijke reus, tussen hoop en wanhoop.

Baha had zelfmoordneigingen, kreeg woedeaanvallen, verminkte zichzelf, sloeg zijn hoofd tegen de muur van de isolatiecel. Zelfpijniging die sporen op zijn hoofd naliet. Zijn psychologisch lijden staat opgetekend in het medisch verslag van de arts in Vottem, waar hij later belandde. Naast 'sporen van depressie' maakte die melding van zijn neiging tot flauwvallen, zijn gebrekkige eetlust, zijn nachtmerries, een hongerstaking.

Uit MO* Magazine

Tekst: Tine Danckaers

Illustratie: Nadia Van Dessel - Ibiaru Fine Art

Move

Voorbij detentie van migranten
Pour en finir avec la détention des migrant-e-s